

GrønsagsNYT

Nr. 13 // 19. august 2022

Stokløbning og blomstring ses i både løg og porrer i hele landet

Aktuelt.....	1
Nyt om kemi.....	3
Nyt om tilskud.....	4
Økologi.....	5
Nyt om kulturerne.....	5
Salat.....	5
Kål.....	6
Knoldselleri.....	8
Blad- og knoldselleri.....	8
Løg.....	9
Gulerødder.....	10
Pastinak og Persillerod.....	12
Rødbede.....	12
Jordskokker.....	13
Plukærter.....	13
Asparges.....	13
Suktermajs.....	13
Sprøjtefrister.....	14
Arrangementer 2022.....	14

Aktuelt

Sommeren har været med omskifteligt vejr, og på de seneste med meget høje temperaturer. Det har givet udfordringer med kvaliteten i blomsterkål og med at kunne følge med med vanderne i salat, kål og gulerødder. Det vand, der er kommet hen over sommeren, er faldet meget uens, så derfor er der meget store forskelle rundt i landet, - nogle steder er det lige så tørt som det var tilbage i den tørre sommer 2018.

DMI varsler at august ved afsluttes med omskifteligt vejr, hvor vi både får solskinsdag, men også regn, byger og skyer. September kommer til at byde på ustadigt vejr, - men formentligt lidt solrigt sensommervejr når vi når hen midt i september.

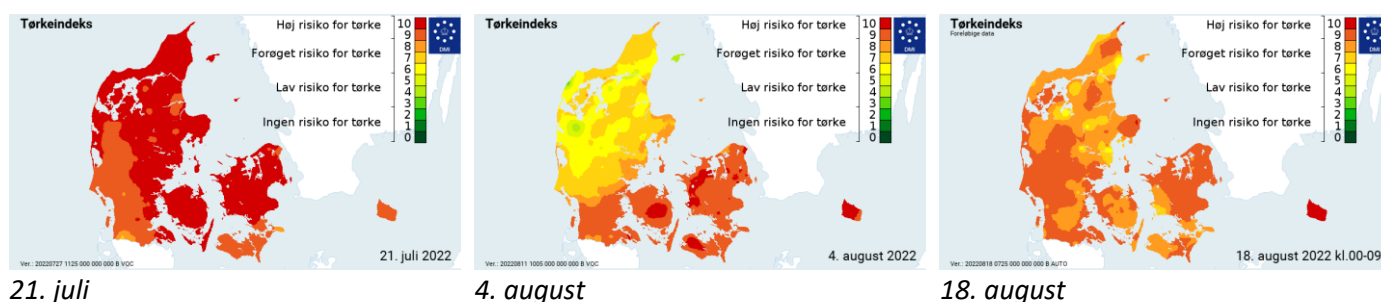
Vanding!

Igen må vi skrive, at der er kommet lidt vand, men meget spredt. DMI varsler ustadigt vejr, men man ved aldrig hvor meget vand det bærer med sig. Der er altså stadig tørt.

- Hold vandingsmaskinerne i gang alle steder
- Vær opmærksom på øget fordampning på nyplantede arealer og på ukrudtsbevoksede arealer før etablering.
- Øget fokus på tilvanding og vanding i plantede kulturer generelt!
- Vær obs på såbedet, og vand op både inden og efter såning, hvis det er nødvendigt.
- I såede kulturer ses der marker med meget dårlig fremspiring, hvor der er planter oppe, spirer under jorden og frø der ikke er spiret. En sådan mark bør også vandes forsigtigt for at få frøene i gang.

Tørkeindeks

Nedenstående billedserie illustrerer udviklingen i tørkeindex over den sidste måneds tid. Meget tørt vejr sidst i juli, så fik vi lidt vand i starten af august, men nu er vi tilbage med det mørkeorange kort, der viser forsøget risiko tørke i hele landet.

Ny bekendtgørelse om reglerne for anvendelse af gødning på jordbrugsvirksomheder

Træder i kraft 1. august 2022. Der sker en skærpelse af fosforlofterne, ændringer af bilag 2 i forhold til kvægundtagelsesbrug samt ny mulighed for at bruge separering af flydende husdyrgødning som ny ammoniakreducerende teknik.

De nye regler for sædskifte og brak kommer til at gælde fra 2023, og det betyder, at du som landbruger skal opfylde krav om årlig afgrøderotation på omdriftsarealer, der afløser krav om flere afgrødekategorier, samt at udlægge minimum 4 pct. af omdriftsarealet med ikke-produktive elementer i form af brak, bestøverbrak, markbræmmer, småbiotoper, markkrat, GLM-søer eller GLM-fortidsminder fra 2023. Økologer og bedrifter med under 10 ha i omdrift er undtaget.

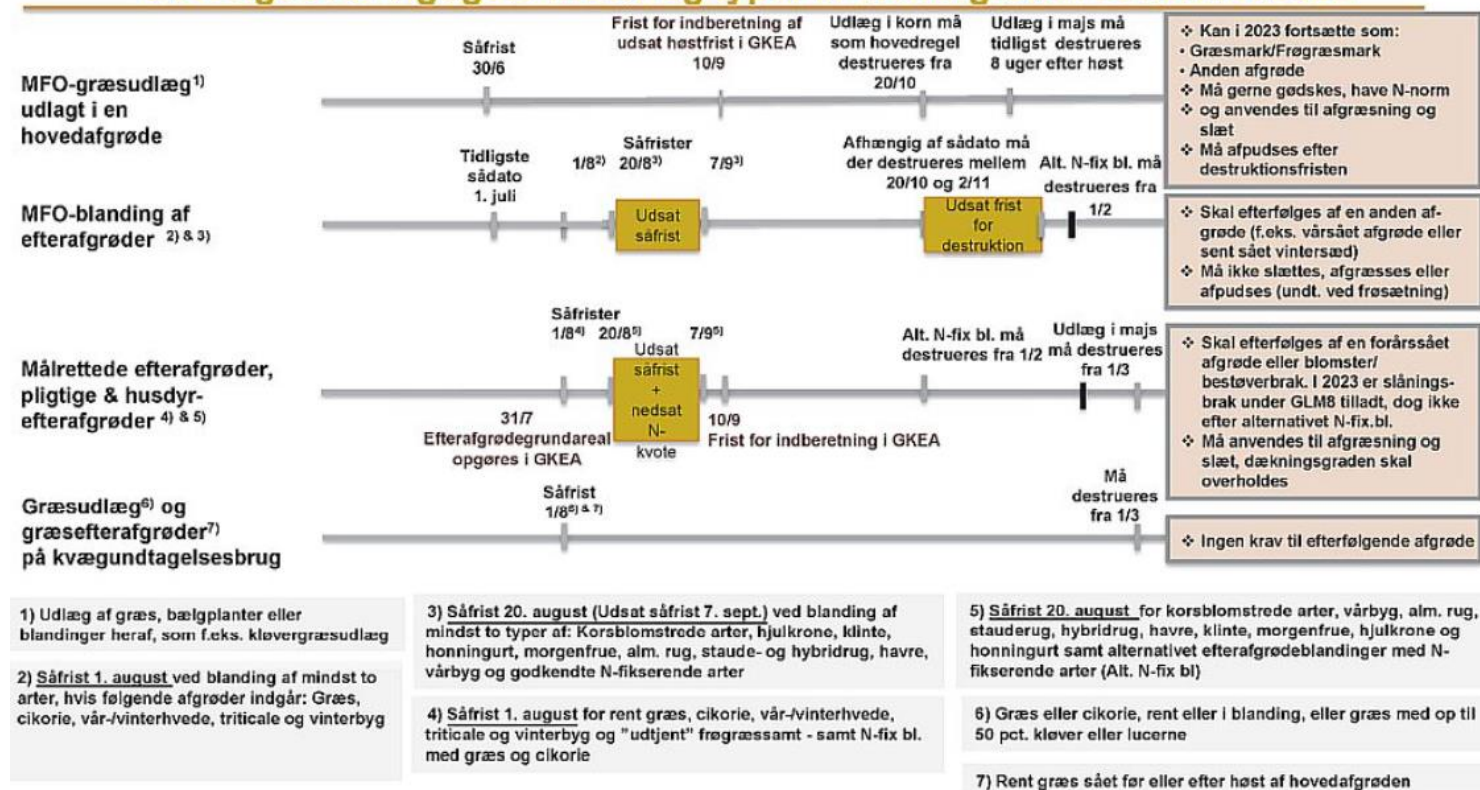
Desuden er fosforlofterne for svin, fjerkræ og pelsdyrgødning fra gødningssæsonen 2022/2023 blevet sænket til 33 kg. De bliver yderligere sænket i 2025/2026

Læs mere her, hvilket kræver login: [Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen \(landbrugsinfo.dk\)](https://landbrugsinfo.dk/godningsanvendelsesbekendtgørelsen)

Regler efterafgrøder 2022

SEGES
INNOVATION

Oversigt over vigtigste frister og typer af efterafgrøder i efteråret 2022

Nyt om kemi

Forlængelse af dispensation fra vaskepladsbekendtgørelsens krav om påfyldning fra vaskeplads uden for BNBO (Bo-ringsnære beskyttelsesområder) for mikrobiologiske sprøjtemidler

Miljøstyrelsen har valgt at forlænge dispensationen af 9. august 2019 om dispensation fra vaskepladsbekendtgørelsens krav om påfyldning på vaskeplads uden for BNBO for mikrobiologiske sprøjtemidler, da vaskepladsbekendtgørelsen endnu ikke er blevet revideret og hensynene i dispensationen stadig gør sig gældende.

Miljøstyrelsen forlænger hermed dispensationen af 9. august 2019 indtil den 1. juli 2024. Såfremt vaskepladsbekendtgørelsen bliver revideret inden denne dato, ophører dispensationen, når den nye bekendtgørelse træder i kraft. Vilkår 1-4 i dispensationen af 9. august 2019 har fortsat gyldighed. Se vedhæftet dispensation.

Flocter WP5 afmeldt

Bayer har afmeldt midlet Flocter WP5 (18-606), der har en godkendelse til brug mod nematoder i gulerødder (konventionelle og økologiske).

Det betyder, at midlet ikke må anvendes og besiddes efter den 29-02-2024.

Dynex som additiv i økologisk brug

Det er ifølge Landbrugsstyrelsen godkendt at anvende blødgøringsmidlet Dynex i økologisk produktion. Det er tilladt at anvende Dynex som additiv til sprøjtevand, der anvendes i økologisk jordbrugsproduktion. Dynex er et blødgøringsmiddel til hårdt vand, som altid kun skal anvendes når man arbejder med midler der har problemer med hårdt vand.

Etikken for Dynex er vedhæftet nyhedsbrevet.

Floramite 240 SC

Fra 1. januar 2024 kan Floramite 240 SC ikke længere bruges på friland eller til spiselige afgrøder. Floramite må sælges til 1. januar 2023. Derfor skal du sørge for ikke at købe mere, end du kan bruge de næste 1,5 år. Floramite var godkendt i jordbær, agurk og tomat i væksthuse og friland.

Lalguard

Midlerne Lalguard Met52 GR og Lalguard Met52 OD er blevet virksomhedsoverført fra Novozymes til Danstar Ferment AG (Lallemand), og har i den anledning fået ovennævnte nye navne og nye registreringsnumre. Borregaard Bioplant er distributør i Danmark.

Mindre anvendelser

Alle godkendelser som mindre anvendelse findes på dette [link](#) på HortiAdvice hjemmesiden. Mindre anvendelser skal altid ligge udskrevet i kemirummet, så det er tilgængeligt for sprøjtefører.

Nyt om tilskud

Energertilskud - tilskud til grøn omstilling

Vær opmærksom på Energistyrelsens tilskudsordning til grønne energiprojekter.

Ordningen åbner 5 gange pr. år, og åbner sidste gang i 2022 den 30. august – 13. september for fase 1 ansøgninger. Der kan opnås tilskud på op til 50% for SMV. Der er meget stor sandsynlighed for tilskud, hvis reglerne opfyldes og der indsendes en komplet ansøgning. Læs mere her: [Tilskud | Energistyrelsen \(spareenergi.dk\)](#)

Kontakt Mona H. Christensen, mhc@hortiadvise.dk, hvis du tænker på at søge tilskud, når ordningen åbner.

Tilskudsordningen til privat skovrejsning

Den er åben fra 1. juli til 30. september 2022.

Du kan læse mere [her](#) eller kontakte Mona H. Christensen, mhc@hortiadvise.dk, hvis du har spørgsmål.

Økologi

Sprøjtejournal er også for økologer!

Vi gør opmærksom på, at føring af sprøjtejournal også er obligatorisk for økologer. Ved en kontrol skal man kunne fremvise opdaterede skemaer.

Mikronæring og konsulenterklæring

Husk, at man skal have en konsulenterklæring kombineret med en jord- eller bladanalyse for at kunne anvende mikronæringsstoffer i økologisk produktion. Vær også opmærksom på, at gødninger med mikronæringsstoffer som udgangspunkt ikke må indeholde kvælstof, så tjek altid, om den pågældende gødning er tilladt i økologisk produktion.

Nyt om kulturerne

Salat

Salatbladlusen

Der er stadig fuldt knald på indflyvning af salatbladlus til salaterne. Det er endnu for tidligt at se migration af bladlus væk fra salaten til vinterværterne.

De mest anvendte bladlusmidler er:

[Movento SC 100](#), 0,45 l pr. ha og [Mospilan SG](#), 0,25 kg pr. ha, begge max 2 behandlinger og 7 dages sprøjtefrist.

[Pirimor 500 WG](#), 0,3 kg pr. ha, 1 behandling og 7 dages sprøjtefrist. Midlet kræver lunt og stille vejr for at have tilstrækkelig dampvirkning.

I økologi er [Spruzit Neu](#) kun godkendt mod sommerfuglelarver og andre arter bladlus end salatbladlus, så man kan kun håbe på en sideeffekt ved regelret brug.

Selvom de 3 nævnte insekticider til konventionelt brug, af producenterne hævdes at være relativt skånsomme over for nyttedyr, så evaluer altid forekomsten af både nyttedyr og bladlus, inden der sættes en behandling i gang. Der ses stadig rigtig mange nyttedyr, fx guldøjer, næbtæger og svirrefluelarver, der er meget effektive bladlusebekæmpere.

Gammauglen

Vi ser nu flere steder ret mange larver af gammauglen – ikke overraskende efter stor forekomst af de voksne sommerfugle i løbet af sensommeren.

Bekæmpelsen er kun effektiv i de første larvestadier. I konventionel produktion kan Steward 30 WG ([mindre anvendelse til Steward 30 WG](#)) eller et af B.t. midlerne Dipel DF og Turex anvendes. I økologisk produktion kan kun B.t. midlerne eller [Spruzit Neu](#) anvendes.

Vær opmærksom på, at Steward 30 WG har brugsforbud fra d. 20/9-22.

Håret engtæge

Den efterhånden lange periode med varmt vejr har virkelig sat gang i indvandringen af tæger til salatmarkerne. Tægen - og i særdeleshed dens nymfer – kan volde stor skade i salaterne. Tægenymferne er grønne og ligner små, meget bevægelige, lysegrønne bladlus. De laver skader på bladene i form af huller og ar. Disse ar kan give anledning til angreb af gråskimmel og bakterier. De voksne tæger er typisk flade og billelignende med et tydeligt trekantet rygskjold. Der er ingen godkendte midler mod tæger, men der vil normalt være gode sideeffekter af pyrethroiderne og Steward.

Bremia - salatskimmel

Vi er ikke bekendt med angreb af bremia salatskimmel i frilandssalaten denne sommer. Så længe der er stor UV-indstråling eller relativt optørrende forhold, burde der ikke opstå angreb, men i forbindelse med de gradvist længere nætter og dermed længere tids nattedug, vil forholdene for angreb fremmes.

Knoldbægersvamp og gråskimmel

Der ses løbende angreb af både knoldbægersvamp og gråskimmel i salaterne, men der er en større risiko for angreb i forbindelse med overgang til mere fugtigt vejr. Vær specielt opmærksom, hvis der har været angreb af bladlus, larver eller tæger, da gråskimmel let kan etablere sig i sårene. Se GrønsagsNYT nr. 7 med hensyn til sygdomsforebyggelse.

Kål

Netdækning, hvor og hvornår

Vi har ingen videnskabelig dokumentation for, hvor længe netdækning skal fortsætte i efteråret. Vi har dog den tommelfingerregel, at der helst ikke skal være dække på senere end 1/9, da lystilgangen ellers vil være for lille til optimal vækst. Der kan være situationer, hvor det alligevel er nødvendigt at holde nettet på ud over denne dato – fx ved udbredt flyvning af sommerfugle, hvide fluer m.m. Her må man i hvert enkelt tilfælde vurdere, om størrelsen af planterne bliver stor nok til høst, selvom der holdes dækket.

I mange tilfælde (ved lavt insekttryk) vil det være hensigtsmæssigt at fjerne nettene et par uger før forventet høst for at bedre tilgangen til vand og lys og bremse udviklingen af bladsvampe.

Kåluglen og andre ugler

Sidst på sommeren optræder der af og til en del store, fede ugleslarver i centrum af hovedkål og blomsterkål. Det er larver af kåluglen. Den voksne sommerfugl er nataktiv og meget diskret, så man opdager sjældent skaderne, før kålhovedet er helt ødelagt af gnav og ekskrementer. Larverne optræder i to farvevarianter, en grøn og en brun. Der har været relativt tidlige angreb i år af kåluglen, så det kan ikke udelukkes, at der kan komme endnu en generation af larver igen.

Erfaringerne fra tidligere år er, at både møl- og ugleslarver bedst bekæmpes med [Steward 30 WG](#), der skal sættes ind med hurtigt, så det kan virke mod små larver, gerne i blanding med det systemisk virkende [Movento 100 SC - mindre anvendelse mod kålmøl](#). I økologi er der god effekt af B.t. midlerne, Turex og Dipel DF, også her på små larver. Disse midler bruges i stigende grad af konventionelle avlere med godt resultat.

Husk stor væskemængde (fra 350 l pr. ha og op) og sprede-klæbemiddel, hvor det er muligt, især i kål med meget voks, fx hovedkål. Vær opmærksom på, at Steward 30 WG har brugsforbud fra d. 20/9-22.

Larverne lever det første larvestadium på yderbladene, så det er her, der evt. vil kunne ske en bekæmpelse.

Kålsommerfugle

Der har på det sidste været en ret markant stigning i både flyvende kålsommerfugle og i fund af larver. Den mest problematiske af arterne er nok den lille kålsommerfugl, hvis mørkegrønne larve optræder enkeltvis i kålen og er kendt for at skjule sig godt inde i kålbladene og grise en del. Larverne af den store kålsommerfugl sidder sammen i kolonier, primært i markkanterne. Bekæmpelse som ved kålmøl og -ugler.

Kålbladlus

Vi ser stadig en del kålbladlus med udbredt kolonidannelse i diverse kål. Et angreb opdages typisk på de misfarvninger og krusninger, der opstår i bladene, hvor bladlusene sidder. Se også efter i hjertesked, hvor et kraftigt angreb kan føre til blinde eller deforme planter. Efterladenskaberne fra dyrene kan sidenhen føre til angreb af bladsvampe, også på lager.

Heldigvis ser vi stadig en god effekt af nyttedyrenes aktivitet, der ofte fører til kollaps af kolonierne.

Kålbladlus kan relativt let bekæmpes med et godkendt pyrethroid, men hvis der er mange nyttedyr, eller der ikke findes andre skadevoldere, bør behandling enten udelades eller foregå med et af følgende midler samt sprede-klæbemiddel:

[Pirimor 500 WG](#) - godkendt i blomkål, broccoli, grønkål, hvidkål, kinakål, rosenkål, rødkål og savoykål med 0,3 kg pr. ha og max. 1 behandling. Behandlingsfrist 3 dage.

[Movento SC 100](#) – godkendt i bladkål, blomkål, blomsterkål, broccoli, grønkål, hovedkål, hvidkål, kinakål, rosenkål, rødkål, savoykål og spidskål. Maksimalt 2 behandlinger med et interval på 14 dage. Behandlingsfrist 3 dage.

I økologi er Spruzit Neu godkendt som [minor use](#) i blad-, hoved- og blomsterkål mod kålbladlus. Dosering 6 l pr. ha, 2 behandlinger og 3 dages sprøjtefrist. Dette middel er ikke selektivt, men kan skade flere af arterne af nyttedyr.

Trips

Der er nu forhøjet risiko for angreb af trips i hovedkålen, specielt i perioder med stille og fugtigt vejr og hvor der høstes på korn m.m. på nærliggende marker. Trips (flere arter) kan fremkalde kvalitetsnedsættende vorter i specielt hovedkål, hvilket allerede er set flere steder.

Følgende midler er godkendt til brug mod trips i kål (ikke alle typer kål – se etiket):

0,2 kg pr. ha [Lamdex](#), max 3 behandlinger i broccoli, blomkål, rosenkål, savoy-, rød- og hvidkål. Behandlingsfrist 3 dage. Max 3 behandlinger.

I økologi er Spruzit Neu godkendt som [minor use](#) i blad-, hoved- og blomsterkål mod bl.a. trips. Dosering 6 l pr. ha, max 2 behandlinger og 3 dages sprøjtefrist.

Bladsvampe

Selvom vi er inde i en tør periode, er det nu tid til at få behandlet forebyggende mod bladsvampe i de konventionelle kålmarker, da der nu let opstår længerevarende fugtige og indelukkede forhold i de frodige og tætte kål. Alle midler har i øvrigt kun forebyggende effekt.

Udover de 3 midler med strobiluriner (Amistar (gl etiket), [Signum WG](#) (ikke bladkål) og [Ortiva Top](#)) er Switch 62,5 WG også godkendt med en [mindre anvendelse](#) i alle typer kål mod gråskimmel og storknoldet knoldbægersvamp. Midlet kan bruges som resistensbryder ind imellem behandlinger med strobilurinerne og giver ekstra god mening at bruge i marker med mange huller og mærker efter insektangreb. Det er især vigtigt at holde bladene fri for angreb af bladsvampe, når der er tale om kål til lager.

Xanthomonas

I varme somre med længere perioder $>25^{\circ}\text{C}$, opstår der ofte angreb af Xanthomonas bakterien i specielt savoykål og kinakål. Andre kåltyper rammes også af og til. Symptomer (foto til højre) er visne "v'er" på de ældre blade og ved kraftige angreb kan der komme sortfarvning af transportvævet i planten (bladribber og -stilke). Vi har ingen mulighed for bekæmpelse, men lavere temperaturer vil normalt sørge for en afmatning af angrebet. Angrebne kål kan få dårligere holdbarhed på lager. Sygdommen er frøoverført og der er forskel på sorters modtagelighed.

Knoldselleri

Afhjælpning af bormangel

Knoldselleri er en af de afgrøder, der er mest følsomme for bormangel. Konventionelle avlere bør således forebygge 2-3 gange i løbet af sæsonen med fx Solubor behandlinger. I økologi kan der gives en konsulenterklæring til behandling med Solubor (eller andet rent borprodukt), hvis en jordbundsanalyse viser $\text{Bt} < 4$ eller ud fra en planteanalyse. Bormangel opstår ofte i tørre perioder, hvor planterne bøvler med at få transporteret bor nok ud til de voksende celler.

Blad- og knoldselleri

Selleriminerfluen

Der er på enkelte lokaliteter set en øgning af voksne selleriminerfluer (ud fra fældefangster). Man kan selv holde øje med bestanden ved at monitere med gule limplader opsat i hegnene. Vi har en uofficiel skadetærskel på 10 fluer pr. plade pr. uge, før der sættes ind med evt. bekæmpelse eller dækning med net.

Der er dispensation til brug af [Conserve](#) mod netop selleriminerfluens larver i bladselleri. Dispensationen gælder til d. 11/9-22.

Løg

Det går stærkt og det betyder, at løgene kan blive frilagt tidligt og forhåbentlig give en god kvalitet og lagerholdbarhed. Det er trods alt nemmere at få de løg tørre, der er frilagt i august og høstet i september, end hvis de først frilægges i september.

Fusarium

Hvis der er angreb af fusarium i afgrænsede områder, hvor jorden er vandlidende, har dårlig jordstruktur eller hvor der er skyllet meget vand ned i lavninger ved den kraftige regn eller vanding, er det en god ide at fræse disse pletter om, så der ikke kommer dårlige løg med ind på lageret. Se godt efter, pletten i marken er altid lidt større, end den ser ud til. Hvis der er større områder med mindre angreb, skal disse partier lægges ind for sig selv og sælges først.

Tørring af sætteløg

Sætteløg der skal ligge mere end en måned på lageret skal tørres til lagerfasthed med meget luft, gerne op til 400 m³ pr. ton pr. time og en temperatur på 19-20 °C. Temperatur mellem 20 og 25 °C er lige "guf" for bakterieråd.

Gråskimmel i konventionelle løg

Det er vigtigt at der udføres to sprøjtninger i løg, der skal lagres, med 1,0 Signum WG pr. ha (sprøjtefrist: 7 dage). Den første kombineres med Antergonbehandlingen og den sidste skal være så sent som muligt, hvor der stadig er grønne blade og transport ned i løget.

Frilægning og aftopning

Frilægning skal ske under tørre forhold, der må ikke startes, før duggen er væk.

Tidlig frilægning giver bedre holdbarhed på lageret. Frilæg når der er væltet 70-80 % af løgene og helst inden at løgene begynder at sætte nye rødder.

Jorden under frilæggeren skal trykkes fast og helst sådan, at jorden hælder lidt ud til begge sider, så evt. regnvand kan løbe væk fra løgene.

Evt. aftopning før frilægning skal gøres så skånsomt som muligt. Hul i bladet giver adgang for svampe, og det er her infektionen med gråskimmel sker. Det bedste er helt at undlade at aftoppe løgene, men køre med aftopperen så den kun lige tager det allerøverste af løgtoppen og det ukrudt, der er oppe over løgnene.

Det allerværste er, hvis løgene er aftoppet meget og de står i regnvejr inden frilægning.

Det kan give problemer med håndtering på lageret, hvis løgene har for lang top. Men det er dog bedre, end at de bliver ødelagt af gråskimmel inde i løgene.

Vending af løgene kan være nødvendigt, hvis det regner i frilægningsperioden. Vending skal ske når løgene er så tørre som muligt og det er et kompromis, for hver vending giver skader på løgene.

Frilægning af økologiske løg

Skal planteløgene bruges til lagerløg, skal de være begyndt at snøre ind, men husk at tidlig frilægning giver bedre holdbarhed på lageret. Gerne, når der er væltet 60-70 % af løgene.

Jorden under frilæggeren skal trykkes fast og helst sådan, at jorden hælder lidt ud til begge sider, så regnvand kan løbe væk fra løgene.

Evt. aftopning før frilægning skal gøres så skånsomt som muligt. Huller i bladene giver adgang for svampe, og det er her infektionen med gråskimmel og bakterieråd sker. Det bedste er helt at undlade at aftoppe løgene, men hæve aftoppen, så den kun lige tager det allerøverste af løgtoppen og det ukrudt der er oppe over løgene. Det er en stor fordel at det aftoppe blæses ud mellem bedene og ikke blandes med løgene.

Helt galt er det hvis aftoppen beskadiger løgene og det er det absolut tætteste der må aftoppes og kun hvis løgene ikke skal lagres.

Gulerødder

Svampe

Små angreb af **bladplet (*Cercospora* og *Alternaria*)** i markerne ser ud til at være sat i stå efter svampebehandlingerne, men det er vigtigt at være opmærksom og være klar med forebyggende sprøjtning med Amistar, når man ser begyndende angreb. Hvis det fortsat udvikler sig efter 2-4 uger bør der sprøjtes med Ortiva Top.

Cercospora carotae og *Alternaria dauci* kan være svære at kende fra hinanden, og kaldes derfor bladplet.

Udvikling af storknoldet **knoldbægersvamp** (*Sclerotinia*) på stænglerne ses nu mange steder, men det er i et niveau hvor det nemt går i sig selv igen. Knoldbægersvamp er vanskelig at kontrollere med svampemidler, fordi det næsten er umuligt at sprøjte i bund i den tætte gulerodstop. Alternativt kan knoldbægersvamp kontrolleres ved at skabe lys og luft mellem rækkerne, f.eks. med en toptrimmer eller endnu bedre: en kombination af toptrimmer og svampesprøjtning. Ortiva Top og Switch er godkendte midler mod knoldbægersvamp.

Sclerotinia sclerotiorum

Der er fundet **meldug** i denne uge, men det har kun været i små områder. Får vi noget regn de kommende dage vil det formentlig fortage sig, da forholdene for svampen, så er dårlige.

Phytoplasma-ramte gulerødder ses nu i stigende omfang i gulerødderne. Phytoplasma er specialiserede bakterier, som spredes med insekter, fx med cikader. De ses i marken som gulviolettoppe, og trækker man rødderne op, er de ofte spidse, træede og pælerodslignende med mange tykke hvide siderødder. Og smager man på rødderne får man en dårlig oplevelse, da de er meget bitre. Da de spredes af cikader, har mængden af cikader gennem sæsonen stor indflydelse på mængden af phytoplasma-ramte gulerødder. Der findes endnu ingen varslingsmodel for flyvningen af cikader, men de kan selvfølgelig følges ved at have gule limplader i marken. Efter vask er det vanskeligt at skelne phytoplasma-rødderne fra de sunde rødder, og de ryger derfor med i poserne, med mindre man får dem hevet op ude i marken.

Topsundhed

Der skal være fokus på at holde toppen sund i denne tid, for at der er en top af hive i når gulerødderne skal topløftes og selvfølgelig for at få bedst muligt udbytte.

Bladgødskning med mikronæringsstoffer kan også være med til at forebygge angreb af svampesygdomme i rodfrugter. Forsøg har ligeledes vist, at kvælstofgødskning også påvirker svampeudviklingen. Overgødskning med kvælstof øger risikoen for udvikling af knoldbægersvamp. Undergødskning øger risikoen for bladplet. Behovet for svampesprøjtning skal derfor vurderes ud fra en samlet strategi med gødskning, bladgødskning, vanding, høsttidspunkt og behov for topløftning.

Insekter

Der er fuld gang i gulerodsfluernes anden generations flyvning og æglægning, og varslingen viser flere steder at der er behov for bekæmpelse. Der må maksimalt sprøjtes to gange med 0,4 kg Lamdex pr. ha. De voksne gulerodsfluer opholder sig det meste af tiden i læhegn og kommer kun ind i gulerodsmarken for at lægge æg på en stille, varm og solrig dag. Erfaringer fra UK viser, at der bør sprøjtes ved ca. 10 % æglægning og igen ved 50 % æglægning. Med de gule limplader kan man orientere sig om, hvornår æglægningen starter og få indtryk af, hvornår det topper.

Flyvningen af agerugler og dermed varsling for knoporme er ovre for i år. Der har heller ikke været store problemer med bladlus, bladlopper og cikader i gulerødderne i år.

Bor

Vintergulerødder skulle gerne have fået to borsprøjtninger på dette tidspunkt, og det er ved at være tid til tredje sprøjtning. Sprøjtningerne udføres med ca. tre ugers interval, så se hvordan det passer med de tidligere borsprøjtninger.

Halmklargøring

På gulerodsmarker der skal halmdækkes her hen i efteråret er det en rigtig god ide at tage en tur i marken på nuværende tidspunkt og se status. Det er nu der er mulighed for at få omdirigeret halmen til andre marker, hvis nogle marker falder helt udenfor med nematoder, skurv eller der allerede kan ses cavity spot.

En sådan status kan laves ved, at der hentes gulerødder hjem fra alle marker. Tag 10 grevfulde fordelt godt over marken, så hele marken er repræsenteret. På den måde undgår man at der er dårlige dele af marken, der ikke bliver opdaget.

Pastinak og Persillerod

Høsten af tidlige pastinakker er ikke kommet i gang alle steder endnu, men det vil snart starte op, og det ser ud til at være pæne varer. Ved høst af pastinakker skal der være fokus på ikke at give dem stød, da det vil give grimme mørke pletter på de ellers fine hvide rødder.

Svampe

Hold godt øje med udvikling af bladsvampe. Specielt pastinakkerne kan blive hårdt angrebet af bladplet og *Itersonilia pastinacae*. Pastinakker er meget modtagelige for Canker, der ses som sort-brune plamager på rødderne – primært på skuldrene. Årsagen til Canker blev i foråret undersøgt ved laboratorieundersøgelser i England, og i de danske prøver der blev sendt afsted, blev det fundet, at det primært var *Itersonilia*, der var problemet, men også *cylindrocarbon* blev fundet i prøverne, mens phoma også er en canker-sygdom, men ikke fundet i de danske prøver. Der udover forveksles det nemt med fusarium, lakridsråd (*Mycocentrospora*), ginger rot (*Fusarium*) og cavity spot (*Pythium*). Pastinakblade med angreb af *Itersonilia* får en kobberagtig misfarvning og når man undersøger bladene nærmere, kan man finde små, sorte prikker. Sporene menes at drysse ned på jordoverfladen, hvor pastinokrødderne inficeres i skuldrene.

Amistar, Signum og Ortiva Top er alle godkendt til bekæmpelse af bladplet og/eller meldug i pastinak og persillerod. Ortiva Top og Switch 62,5 WG er desuden godkendt til bekæmpelse af knoldbægersvamp.

I persillerod er knoldbægersvamp den store udfordring. Tæt og kraftig grøn top i persillerod, som klasker sammen på jordoverfladen, inficeres let af knoldbægersvamp. Knoldbægersvamp inficerer de døde blade og vandrer via stænglerne ind i kronen af rødderne. Angreb ses typisk som blødråd i kronen af rødderne og kan give meget store kvalitetsproblemer hen over vinteren.

I en varm og tør periode som vi har været igennem nu, kan persillerod også blive hårdt angrebet af meldug. Har man mulighed for vanding er det nok ikke det store problem så længe de holdes vandet op. Til bekæmpelse af meldug i konventionelle persillerod kan man evt. bruge Signum eller Ortiva top.

Rødbede

Generelt står rødbederne godt, der er ikke meget bladplet at finde i dem. Høsten af de tidlige rødbeder er i gang mange steder, og det ser ud til at det bliver pæne rødbeder, der kommer ind efter denne sæson.

Skurv og knoporm kan være alvorlige skadevoldere på rødderne, men ser umiddelbart ikke ud til at være slemt i år. Der bliver mange flotte og sunde rødbeder.

Jordskokker

Der er lige nu store problemer med meldug i jordskokkerne.

Der kan bruges Armicarb 85 SP godkendt [mindre anvendelse](#) med 3 kg/ha med max 6 behandlinger. Der er 1 dags sprøjtefrist.

Vær opmærksom på at lagrene af Armicarb må bruges inden nytår, da den er på forbudsliste fra d. 1.12.2022

Plukærter

Der er hovedsagelig kun marker tilbage hos dem, som leverer til grossisterne, nu hvor jordbærsæsonen er ovre. **Svampe sygdommene** kan være alvorlige nu; gråskimmel, ærteskimmel og meldug. Forebyggelsen af angreb bør finde sted i løbet af blomstringsperioden. Se grønsagsNYT nr. 10.

Trips kan gøre skade på ærtebælgene ved at raspe på de små bælge. Behandling med f.eks. 0,3 kg/ha Lamdex kan afhjælpe problemet.

Asparges

Det er fortsat meget tørt mange steder og aspargesene har brug for vand. Det optimale er brug af drypslanger. Kanonvanding bruges kun, hvis der er meget tørt og der ikke er andre muligheder. Der er en stor risiko for gråskimmelangreb især hvis der er lange våde perioder under afblomstringen, hvor kronblade bliver sæde for angreb.

Nogle år er **rust** et stort problem. Med det tørre vejr er det en god ide at holde øje i år. Rusten ses som klassiske rødbrune små rustpuder på blade og stængler. Ved begyndende angreb forebygges i konventionelle marker med fx 0,5 l/ha Comet Pro, Mindre anvendelse eller 1 l/ha Ortiva Top. Ortiva Top har også effekt på Stemphyllium.

Stemphyllium fremmes af fugtigvarme perioder. Ses som små blege pletter på stængler og blade som er omkranset af en rødlig rand. Under uheldige omstændigheder kan angreb helt afløve planten. Forebyggelse kan sættes i gang når symptomer opdages og der er udsigt til fugtigvarme perioder. Forebyggelse kan ske med 1 l/ha Ortiva Top eller 1,0 kg/ha Switch 62,5 WG.

Aspargesbiller

Se sidste nyhedsbrev.

Suktermajs

Majshalvmøl er en natsommerfugl, som angriber stængler og majsokolber. De opdages ofte ved at majsstænglen knækker. Ved nærmere undersøgelse ser man, at en larve har gnavet inde i stænglen eller kolben. Læs mere om [halvmøllet her](#). I suktermajs har vi desværre ingen godkendte midler. Så forebyggelse gennemføres ved sædskifte, samt at knuse afgrøderester, så møllets levested ødelægges. Fælder kan købes så man kan holde øje med, hvor mange møl der er i markerne.

Lus

I løbet af sommeren holdes øje med lus, som kan give alvorlige kvalitetsskader. Tilladte midler er:

- 0,75 l/ha [Movento SC 100](#). Mindre anvendelse. Max to gange. 7 dage. Tilladt fra hanblomsten er synlig.
- 280 g/ha [Pirimor 500 WG](#)/ [LFS Pirimicarb](#). Mindre anvendelse. Max 1 gang. 7 dage. Tilladt fra hanblomsten er synlig.

Sprøjtefrister

Vedrørende sprøjtefrister, antal behandlinger, afstandskrav og restriktioner vedr. antal behandlede ha. henvises via midlernes hyperlink her i nyhedsbrevet til <https://middeldatabasen.dk>.

Det er brugerens eget ansvar, at alle regler omkring anvendelse bliver overholdt. Følg derfor link på de enkelte midler til middeldatabasen.

Arrangementer 2022

Dato	Arrangement
25. august	Løgdag i Holland, se link
2. - 4. september	Food Festival, Tangkrogen, Aarhus, se link
8. september	Aspargesdag 2022 på Fyn, se vedhæftet invitation
18. september	Åbent Landbrug, se link
27. september	Fødevarer dagen, Hindsgavl Slot, se link
Uge 39	Open Days forskellige steder i Holland og Tyskland, kontakt din lokale frømand
11. oktober	Kompost til økologisk planteproduktion, se link
25. oktober	Brassica and Leafy Salad Conference, se link
29. november	Onion and Carrot Conference, se link

REDAKTØRER

Ole Scharff
Tlf: 40 73 19 58
ohs@hortiadvise.dk

Karina Frandsen
Tlf: 21 64 80 85
kfr@hortiadvise.dk

Dan H. Christensen
Tlf: 21 65 50 51
dach@hortiadvise.dk

John N. Schmidt
Tlf: 21 42 14 38
josc@hortiadvise.dk

Julie Schou Christiansen
Tlf: 21 59 81 54
juch@hortiadvise.dk

Asbjørn Mols Nørgaard
Tlf: 21 14 74 23
amol@hortiadvise.dk

Pernille Kynde
Tlf: 30 51 62 14
pbk@hortiadvise.dk

Richard de Visser
Tlf: 30 53 87 16
rdv@hortiadvise.dk

Peder Krogsgård
Tlf: 40 37 46 51
pkl@hortiadvise.dk

Lars Møller
Tlf: 40 84 30 11
lars@hortiadvise.dk

Lene Eva Christensen
Tlf: 51 55 80 55
lchr@hortiadvise.dk

HortiAdvice tager forbehold for tastefejl og lignende. Nyhedsbrevet må ikke videresendes. HortiAdvice har copyright på billederne